

Geny ogłoszeń
za wiersz milime-
trowy przed 1 złoty
w tabelce 50 gr., za
tabelkę 40 gr. Ogło-
szenia tabelarycz-
ne 50 proc., a swia-
teczne 25 proc. dro-
żej. Drobne ogło-
szenia po 10 groszy
Dla poszukujących
pracy 5 gr. za wy-
raz. Najmniej 1 zł.
Za zastrzeżenie miejsca
dolicza się 25%

EXPRES ZAGŁĘBIA

Jedyny organ demokratyczny niezależny woj. kieleckiego.
Redaktor naczelny: WITOLD FABRYCY.

numerata wy-
si miesięcznie
2.-
Adres
ministra
Karni: 80
ul. Teatra
Telefon Redak-
cji 6-92, Administracji
4-97, Drukarni 4-94.
Konto czekowe 304.247
P.M.O. Katowice

ODDZIAŁY:

KIELCE, Kilińskiego 18, tel. 13-78; BEDZIN, Małachowskiego 24, tel. 598; DĄBROWA, 3-go Maja 14, tel. 277;
ZAWIEROCIE, ul. 3-go Maja 5, tel. 97; CZELADZ, Plac 11 listopada 8; GRODZIEC, ulica Kościuszki, tel. 16.

Powódź w Łodzi

Dantejskie sceny na przedmieściach

ŁÓDŹ, 18. 2. W sobotę wieczorem spadła na Łódź nie zwykła niespodzianka, mienotwana od 30 lat, — powódź. Łódź wprawdzie nie leży nad żadną rzeką, przepływają natomiast w okolicach potoki i rzeczki.

Mieszkańcy Widzewa, widząc wzbicie rajacą wodę, nie obawiali się, nie przy puszczali bowiem, że napór wód może być aż tak wielki.

Gdy wieczorem woda doszła do progów domków robotniczych na Widzewie, spostrzeżono, że sytuacja staje się groźna, tembardziej, że poziom jej stale się podnosił. Co przezorniejsi mieszkańcy kolonii robotniczej zaczęli wynosić sprzęty do sąsiadów na pierwszym piętrze.

Obawy ich okazały się słuszne, bowiem o północy woda dosięgła już parapełów okien parterowych.

Wśród około 400 osób zamieszkujących drewniane domki kolonii powstała panika, obawiano się bowiem, że domki nie oprą się naporowi wody i mogą runąć.

Początkowo akcję ratowniczą prowadziła policja i straż ogniowa Widzewskiej Manufaktury. Siły ich okazały się jednak za słabe, to też zaangażowano wojsko i łódzka centralna straż ogniowa. Przyjechały trzy oddziały strażaków i pluton saperów.

Straż przystąpiła do wypompowywania wody, okazało się jednak, że niema to żadnego wpływu na jej poziom, wobec czego pompowania zaniechano.

Rozpoczęto akcję ewakuowania mieszkańców z zalanych domów. W mieszkaniach parterowych woda spowodowała zawałenie się pieców, w pokojach pływają meble, częściowo rozsypane. Na piętrze powodzianie rozpaczliwie wzywali pomocy.

Zajęto się najpierw dziećmi i chorymi, których było stosunkowo dużo spowodu panującej epidemii grypy. — Okna poszczególnych domków połączono no długimi deskami, stwarzając w ten sposób most, przez który przeprowadzono powodzian w bezpieczne miejsca.

Powodzianami zajęła się przede wszystkim Widzewska Manufaktura. W portierni nakarmiono nieszczęśliwych. Następnie ulokowano ich w świetlicach zw. strzeleckiego i zw. rezerwistów, gdzie otrzymali ciepłą kąpiel i nocleg. Po zabezpieczeniu mieszkańców, straż ogniowa przystąpiła do akcji zapobiegawczej.

Zawalono przede wszystkim stary wał, przerwany wskutek naporu wo-

Wstrząsy ziemi w Bułgarii

SOFJA, 18. 2. PAT. Dziś rano seismografy obserwatorium zanotowały wstrząsy podziemne, których ośrodek znajduje się o 220 km. na południowy wschód od stolicy.

dy, workami z piaskiem, a następnie otwarto wszystkie śluzy stawów Widzewskiej Manufaktury.

Po zalanym terenie uwijały się łodzie i tratwy zbudowane przez straż ogniową, ratujące mienie powodzian. Przybywali też sami powodzianie, a żeby zabrać z domu choć trochę odzieni, niektórych bowiem uratowano nie

mal w samej tylko bieliznie.

Dziś rano woda już znacznie opadła; jeśli spadek będzie następował w takim samym tempie, a istnieją w tym kierunku uzasadnione nadzieje, wówczas w ciągu dwu do trzech dni będzie można przystąpić do osuszenia mieszkań i sprowadzenia do nich powodzian.

Podpisanie układu w sprawie Saary przez ambasadorów Francji i Niemiec

RZYM, 18. 2. PAT. Agencja Stefani donosi: W poniedziałek rano, pod przewodnictwem bar. Aloisiego zebrał się w Neapolu komitet trzech. W obecności członków komitetu ambasadorów Francji i Niemiec podpisali 4 układy, dotyczące uregulowania spraw omówionych pod auspicjami komitetu ligi narodów, a dotyczących przyłączenia obszaru Saary do Rzeszy Niemieckiej.

Akty te są następujące: 1) o usta-

pieniu przez Francję Niemcom prawa własności kopalń, kolei żelaznych i innych nieruchomości na obszarze Zagłębia Saary, 2) o prywatnych ubezpieczeniach społecznych i 4) układ między komisją rządzącą Zagłębia Saary i rządem niemieckim w sprawie przekazania administracji terytorjum Saary.

Dwie kobiety skazane na śmierć za zdradę tajemnic wojskowych w Berlinie

BERLIN, 18. 2. PAT. Niemieckie Biuro Informacyjne ogłosiło dziś w nadzwyczajnym wydaniu następującą wiadomość:
Trybunał ludowy Rzeszy niemieckiej wyrokiem z dnia 16 bm. skazał na śmierć za zdradę tajemnic wojskowych Benitę v. Falkenheim i Renatę v. Natzmer, obie z Berlina. Pozatem za tę samą zbrodnię skazani zostali na do-

żywołnie ciężkie więzienie Georg v. Sosnowsky i Irena v. Jena.

Wobec nieskorzystania z prawa łaski przez kanclerza wyrok na Falkenheim i Natzmer wykonano dziś rano.

Powyższą wiadomość urzędowo agencja opatrzyła tytułem: „Państwo narodowo - socjalistyczne łamie zradę stanu”.

W Sowietach zmusza się robotników do jadania zupy z karaluchów

MOSKWA, 18. 2. PAT. W Archangielsku rozpoczął się sensacyjny proces kierownika organizacji partyjnej, naczelnika wydziału zapatrywania i przedstawiciela związku zawodowego przystani Wisakogorsku pod Archangielskiem.

W połowie stycznia roku bież. wskutek skargi jednego z robotników, który

znalazł w zupie karalucha podczas obiadu w jadłodajni partyjnej, oskarżony kazal ugotować zupę z karaluchów i pod groźbą pozbawienia pracy zmusił wszystkich pracowników fabryki do jej spożycia. Akt oskarżenia określa postępowanie oskarżonego jak polityczne huliganstwo i znęcanie się nad pracownikami.

Orkan w Górach Olbrzymich

WROCLAW, 18. 2. W nocy na poniedziałek orkan w Górach Olbrzymich doszedł do 12 km. Kilka schronisk musiano w nocy ewakuować, istniała bowiem obawa, że orkan porwie budynki. Wyjście na najniższe szczyty jest wręcz niemożliwe. Narciarze którzy chcieli zjechać do dolin, musieli wobec ogromnego wiatru, zawrócić do schronisk. Niektórzy musieli odpiąć narty i porzucić je, aby ratować swoje życie. Zarówno w górach,

jak i w dolinach burza wyrządziła wielkie szody. Rano siła wiatru spadła do 6.

AMSTERDAM, 18. 2. PAT. Orkan, który szalał nad Holandją, pociągnął wiele ofiar. W porcie jeden transportowiec zderzył się z dwoma kutrami. Jeden z kutrów zatonął, członek załogi poniósł śmierć. W czasie burzy młoda dziewczyna została zrzucona siłą wichury pod tramwaj i poniósł śmierć na miejscu.

Kalendarzyk prac sejmu

WARSZAWA, 18. 2. PAT. Po wchwaleniu preliminarza budżetowego na rok 1935-36 oraz projektu ustawy skarbowej sejm przystępuje obecnie do prac nad wniesionymi przez rząd projektami ustaw oraz nad szeregiem wniosków poselskich.

Na dzień 211 zwołano posiedzenie komisji skarbowo - budżetowej sejm. Tegorocz dnia odbędzie się posiedzenie komisji prawniczej. 22 bm. odbędzie swe posiedzenie komisja regulaminywa i nietykalności poselskiej oraz komisja oświatowa sejm. Pod koniec bież. tygodnia spodziewać się należy zwołania plenarnego posiedzenia sejm. Pod koniec bm. preliminarz budżetowy wejdzie pod obrady plenum senatu.

Wypadł z 3 piętra na głowę przechodnia

KRAKÓW, 18. 2. (wl.) Niezwykły wypadek zdarzył się 25-letniemu pracownikowi umysłowemu. Szymonowi Stegerowi, zam. przy ul. Pańskiej, Steger wypadł z okna 3-go piętra domu nr. 13 przy ul. Radziwiłłowskiej; od śmierci lub ciężkiego kalectwa uchronił go jednak los, gdyż spadł on na głowę jakimś przechodniowi.

Przechodzień podniósł się szybko i nie doznał żadnych obrażeń. Steger natomiast poturlał się dotkliwie, ale życia jego nie nie grozi.

Cudownie uratowanego odwiezła pogotowie ratunkowe na oddział chirurgiczny szpitala św. Łazarza. Przyczyna upadku Stegera z 3-go piętra nie została ustalona.

Groźny bunt

NOWY JORK, 18. 2. W więzieniu federalnym w Granito (Stan Oklahoma) zbuntowali się odsiadujący tam karę więźniowie w ilości 30 osób.

Zanim przybyły wezwane posiłki policyjne, więźniowie znajdowali się po za murami. Urządzono wielką obławę, przyczem 13 zbiegów zdołano ująć, zaś 17 udało się zbiec.

Represje w Niemczech

BERLIN, 18. 2. PAT. Policja państwowa w Düsseldorfie rozwiązała miejscowy katolicki związek robotniczy. Majątek organizacji został zaskwestrowany. Rozwiązanie związku motywowane jest prowadzeniem przez związek niedozwolonej krytyki obecnego regimu w Niemczech.

Agitacja komunistyczna z za piłki nożnej

AMSTERDAM, 18. PAT. Policja holenderska dokonała rewizji w lokalu sportowego stowarzyszenia robotniczego, gdzie z okazji meczu piłki nożnej przygotowywano demonstracje komunistyczne. Skonfiskowano przytem kilka tysięcy ulotek komunistycznych. Aresztowano 26 osób.

WIEŚ i MIASTO

Najważniejszy węzeł gospodarki narodowej

W tegorocznej dyskusji budżetowej na terenie sejmiku dużo uwagi poświęcono rolnictwu. Odżyły wszystkie najważniejsze problemy i bolączki polskiej wsi. Dotknięto najbardziej bolesnych węzłów życia gospodarczego, umiejscowionych przedewszystkiem na wielkim organizmie rolnictwa.

Organizm ten jest nadal chory. Objawy choroby, jej źródła i przyczyny są znane. Wieś polska jest przedludniona. Mimo to, jej zdolności wytwórcze są duże — wieś polska w niektórych okolicach kraju jest głodna. Jest głodna, gdyż wyprzedawać musi za bezcen swe produkty dla uzyskania środków pieniężnych na świadczenia podatkowe, na spłatę długów, na zakup środków niezbędnych dla prowadzenia gospodarstwa.

Wartość sprzedawanych przez rolnika produktów zmniejszyła się i pomimo usilnych i kosztownych wysiłków nie udaje się jej podnieść, głównie z powodu trudności w ulokowaniu produkcji rolniczej na rynkach zbytu.

Rynek zagraniczny skurczył się ogromnie. Minister Poniatowski przytoczył, że w ciągu ostatnich czterech lat środki uzyskane przez rolnictwo z eksportu zmniejszyły się z 1.484 milj. zł. do 491 milj. zł. w r. ub., a więc spadły do 1/3.

Pojemność rynku wewnętrznego nie dała się dotychczas rozszerzyć. Ludzie nie przestali wprawdzie jeść, gdyż jeść muszą. Ale jedzą naogół mało. Niewątpliwie mogliby spożyć więcej mięsa, jaj, masła, ryb, warzyw i owoców. Ale ludzie w miastach nie zawsze pracują, albo pracują mało i zarabiają niewiele. Pracują, zaś i zarabiają niewiele, gdyż obroty gospodarcze są słabe.

Ludzie z miasta handlują głównie między sobą. Mało handlują z wsią. Żywią się tanimi produktami rolnictwa. Odstępują wsi małą część swego dochodu; mają zaś dla wsi drogie towary przemysłu. W tych warunkach wymiana między wsią i miastem chłama. Rolnictwo, mało zarabiając ze sprzedaży swych towarów, będąc obciążone podatkami i długami, mało może kupić towarów przemysłowych. Wielki, zamieszkały przez 70 proc. naszej ludności, rynek zbytu wsi, jest niemal zupełnie stracony dla przemysłu. Nie sprzedając towarów mieszkańcom wsi, ludzie z miasta nie mogą zwiększyć swych obrotów, a więc nie mogą zwiększyć popytu na artykuły rolnicze.

Oto jeden z najbardziej trudnych i bolesnych węzłów życia gospodarczego, który uwypuklił się w dyskusji sejmowej. Wieś i miasto. Splot zagadnień związanych z wymianą między wsią i miastem. Rozwiązanie tego węzła — to poprawa sytuacji rolnictwa. I nie tylko rolnictwa. To przyspieszenie tempa ogólnych obrotów gospodarczych i polepszenie sytuacji całej gospodarki narodowej.

Nie jesteśmy pesymistami. Nie od dziś bowiem przystępujemy do rozwiązania tego trudnego węzła. Prace w tym kierunku trwają. Wiele środków zostało już wprawionych w ruch i działa. Mamy na myśli akcję interwencyjną, zmierzającą do podniesienia cen artykułów rolniczych, akcję oddłużeniową, rozszerzoną ostatnimi dekrety, akcję poparcia produkcji i zbytu surowców pochodzenia rolniczego, czyli t. zw. preferencje dla surowców krajowych. Wszystkie te środki zwiększają — w miarę ich stosowania — dochód rolnictwa i jego siłę nabywczą. Są więc dobre i należy je nadal stosować.

Z drugiej strony tego węzła wymiany między wsią i miastem, od strony miasta działają środki, mające na celu zniżkę kosztów produkcji przemysłowej, a więc udostępnienie wsi towaru fabrycznego.

Rezultaty tych środków postępują jednak wolno. Stąd też wynika konieczność przyspieszenia ich działania stosowania niektórych z nich, naprzykład, w dziedzinie akcji oddłużeniowej, w sposób bardziej intensywny.

Pozatem powstaje zagadnienie uzupełnienia tych środków innymi. Zostały one wymienione w przemówieniach pp. ministrów i referentów poszczególnych działów budżetu państwa.

O jakich środkach można by realnie dziś myśleć?

Wydać nam się, że w grę może tu wchodzić sprawa odciążenia wsi od świadczeń pieniężnych. Następnie, jako jedno z niesłychanie ważnych zagadnień wysuwa się coraz mocniej sprawa handlu, a więc sprawa usprawnienia i potanienia kosztów pośrednictwa w handlu artykułami rolnicze

mi, w jego poszczególnych ogniwach (skup, magazynowanie, przewóz, ubój itp.); te koszty są dzisiaj niesłychanie wysokie, a wysokość ta odbija się ujemnie na wymianie między wsią i miastem.

Wreszcie można by pomyśleć o rozszerzeniu ruchu inwestycyjnego, który to ruch — jak to słusznie podniósł p. minister rolnictwa — zwiększając zapotrzebowanie na wyroby przemysłowe, rozszerzyłby zarazem możliwość zbytu produktów rolnych.

Zastosowanie tych środków musiałoby oczywiście mieścić się w ramach obecnych możliwości finansowych państwa. Idąc po tej drodze można by wydatnie zwiększyć wymianę między wsią i miastem i przyspieszyć rozwiązanie tego najpoważniejszego dziś węzła naszej gospodarki narodowej.

J. R.—SKI.

PONURA WIZJA

Angielski czerwony krzyż rozpoczął szkolenie personelu ministerjum spraw wojskowych w pracy w maskach gazowych. Na zdjęciu — maszynista w masce gazowej pisze na maszynie.

Nieśmiertelne dzieło Mikołaja Kopernika

Największy geniusz, jakiego zrodziła Polska, Mikołaj Kopernik, urodzony dn. 19 lutego 1473 w Toruniu, przez całe życie swoje był niesłychanie pracowitym. Młodość całą poświęcił nauce, a w latach pełnej dojrzałości pracował bez wytchnienia — to jako poseł na sejmik, kapłan, to znów jako zarządca dóbr, lekarz, często towarzyszył biskupowi w podróżach.

Najwięcej jednak czasu poświęcił Kopernik badaniom astronomicznym i pisaniu dzieł naukowych, co jednak nie przeszkadzało mu zająć się takimi sprawami, jak urządzenie wodociągów we Fromborku i Kwidzynie, albo jak pisanie wierszy i malowanie obrazów, bo i w tym kierunku miał nasz wielki uczonej zdolności. A więc jak drugi, polski Leonardo da Vinci.

Nieśmiertelnym stał się Kopernik przez swoje wielkie odkrycie, stwierdzające ruch ziemi dookoła swej osi i dookoła słońca, obalające panującą do jego czasów teorię geocentryczną świata. Historia nowożytna, charakteryzująca się wyjściem ludzkości na drogę nieustannego i coraz to intensywniejszego postępu — rozpoczęła się dopiero odkryciami Kopernika. Największe odkrycia Galileusza, Keplera, Newtona wylegają się z twórczości Kopernika.

Przywykliśmy dotychczas uznawać Kopernika tylko za astronoma i uważać, że tylko w tej dziedzinie dokonał nieśmiertelnych odkryć. Nauka o Koperniku idzie jednak dalej. Oto Kopernik i filozofii dał nowy fundament, stwarzając ideę „a priori”, a więc jakby prosty domysł, przypuszczenie, które dopiero po powstaniu oddane zostało doświadczeniu dla kontroli. Otóż wszystkie wielkie odkrycia późniejsze tą drogą powstały, a ostatnie powstały tą drogą świadomie.

Jeżeli dziś wiedza idzie na drodze postępu bez końca, to stwierdzić należy, że na początku tego rozwoju był nasz nieśmiertelny Mikołaj Kopernik.

—:x:—

Tajemniczy szkielet z Hempstead

Historycy i kryminolodzy z Long Island łamią sobie teraz głowy nad rozwiązaniem zagadki szkieletu z Hempstead. Jeden z obywateli znalazł w swym ogrodzie szkielet, zamknięty w klatce. Pojechał na temat szkieletu tego snuć różne legendy korsarskie. Teraz jednak udało się jednemu z młoi książkowych wyjaśnić całą zagadkę.

Jest to stara tajemnica. Datuje się jeszcze z wojny o niepodległość (1775 — 1783). Zmarłym był dragon angielski, nazwiskiem Silby.

Odmacał się on brutalnością i dzikością. Pewnego dnia usiłował zdobyć jedną z dziewczyn. Z pomocą dziewczynki przyszedł jej brat. Zastrzelił dragona, a następnie trupa jego wywiesił w żelaznej klatce przed bramą domu na postrach innym. Potem pochowane zwłoki wraz z klatką. Kiedyś istniały bardzo surowe prawa i wyroczaje.

PAPIEŻ NA TRONIE.

W Watykanie odbyły się uroczystości w związku z rocznicą koronacji Ojca św. Na zdjęciu — Papież w otoczeniu gwardji szwajcarskiej — niesiony na tronie.

Oryginalne nowe zawody dla bezrobotnych

Jednym ze skutecznych środków zwalczania powszechnej dziś klęski kryzysu i bezrobocia, jest stwarzanie nowych zawodów i nieznanych dotąd sposobów zarobkowania.

Dwa takie nowe zawody wykonywane są obecnie w Anglii.

Jeden z nich polega na „mięczeniu” i uelastycznianiu twardego nowego obuwia. Zawód ten uprawiany był specjalnie przez kobiety, które wynajmują się do „rozehodzenia” nowego obuwia innych pań. Podobno jedna z kobiet uprawiających ten oryginalny zawód, przebiegała już — 35.000 kilometrów.

Drugim sposobem zarobkowania w Anglii jest wynajmowanie się „na czternastego” do stołów biesiadnych. Stary prze

sąd głosi, że trzynastka przy stole przynosi nieszczęście. Pewien spryciarz zgłosił się do bogatego domu, w którym, jak wie dział, miało się odbyć przyjęcie dla trzydziestu osób i oświadczył, że chętnie służyć będzie jako czternasty gość przy stole. Anglik ten ma na imię Ludwik, przezwano zaś go „Ludwikiem 14”. Ma on dobre maniery, posiada wytworne ubranie, w którym występuje zawsze jako wynajęty czternasty na różnych ucztach.

Przyznać trzeba, że pomysł ten jest wcale niezły i w łatwy sposób zapewnia owemu Anglikowi dobre pożywienie i wcale miłe spędzanie czasu. Poza tem w gotówce otrzymuje taki pan dwa funty szterlingów za obiad czy kolację, przy których jest czternastym przy stole.

PODZIĘKOWANIE

Wszystkim, którzy oddali ostatnią przysługę

S. i P.

Franciszce Lataczowej

a w szczególności prezesowi sp. aka. „Olkusz” JW Panu Fr. Westenowi, wiceprezesowi W. Panu dyrektorowi Fr. Weinerowi, W. Panu kierownikowi St. Kottowiczowi, W. Państwu A. Banysiom i wszystkim znajomym składa tą drogą serdeczne podziękowanie.

RODZINA LATACZOW.

Olkusz, 16. II. 1935.

